

یادداشت

بزنگاه تاریخی دیپلماسی ایرانی

ناکامی در این جبهه تمام‌عیار سیاسی و یک‌طرفه، به معنای بازگشت به نقطه صفر سال ۱۳۹۲ است. نقطه‌ای که فقط دو سال مذاکرات برجامی آن به طول انجامید و بعد از آن به توافق برجامی منتهی شد که حداقل نتیجه این توافق با همه نقاط قوت و ضعف آن، به رسمیت شناخته‌شدن حق غنی‌سازی هسته‌ای ایران و در عین حال، تعلیق تمام تحریم‌های مرتبط با پرونده هسته‌ای ایران توسط شورای امنیت و خروج ایران از ذیل فصل هفتم منشور ملل متحد و جلوگیری از قرارگرفتن ایران ذیل ماده ۴۲ فصل هفتم بود.

سرنوشت همه این دستاوردهای سیاسی فارغ از اینکه به دلایل مختلف داخلی و خارجی منجر به بهره‌برداری اقتصادی لازم از جمله خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های اقتصادی یکجانبه نشد، به تحرکات و اقدامات دیپلماتیک ایران در روزهای منتهی به پنجم مهرماه بستگی دارد. هرچند ایران با فحال‌شدن فرایند اجرائی مکانیسم ماشه از سوی سه کشور اروپایی از سه هفته پیش تحرکات دیپلماتیک خود را برای جلوگیری از بازگشت تحریم‌ها در قالب توافق همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ستای در قاهره و ارائه یک طرح ابتکاری به سه کشور اروپایی از هفته گذشته آغاز کرد اما این تحرکات عمدتا به‌لحاظ تاکتیکی مطلوب آمریکا و سه کشور فرانسه، انگلیس و آلمان بار د پیش‌نویس لغو دائمی تحریم‌های ایران در نشست روز جمعه شورای امنیت، مقبول واقع نشد. با این اتفاق همه نگاه‌ها و امیدها به نیویورک و سفر رئیس‌جمهور ایران به مقر سازمان ملل و مذاکره و رایزنی در بالاترین سطح سیاسی با سران کشورهای مدعی ایران به‌خصوص سه کشور اروپایی دوخته شده است. محور اصلی مذاکرات احتمالی در نیویورک، اعتمادسازی متقابل است. مشکل اصلی کنونی ایران با آمریکا و سه کشور اروپایی در شرایط کنونی، بحران اعتماد است که به‌خصوص بعد از جنگ ۱۲ روزه به‌شدت آسیب دیده است. برای ایجاد این اعتماد، نقش آژانسی و همچنین دو کشور چین و روسیه می‌تواند تعیین‌کننده باشد. این نهاد و دو کشور مذکور اگر نقش واقعی و سازنده خود را برای شکل‌گیری اعتماد متقابل اولیه در روابط ایران و غرب ایفا کنند می‌توان انتظار داشت که زمینه‌ای برای تفاهم و توافق میان طرفین در همین چند روز آینده ایجاد شود، بنابراین تیم دیپلماسی ایران در روزهای آینده باید در چند جبهه سیاسی، حقوقی و فنی پیچیده و سخت مبارزه کند تا حداقل بتواند زمینه تصویب قطع‌نامه‌ای را از شورای امنیت برای تداوم تعلیق تحریم‌ها در یک بازه شش ماهه برای رسیدن به یک توافق نهایی فراهم کند.

با فرض ناکامی در این مرحله و بازگشت تحریم‌ها که احتمال آن قوی است، با این حال این شرایط به معنای پایان راه دیپلماسی نیست. هرچند شرایط بسیار سخت‌تر و پیچیده‌تر برای رسیدن به یک توافق جدید خواهد بود اما در صورت فراهم‌بودن شرایط سیاسی ایران با آمریکا و اروپا می‌تواند وارد یک فرایند جدید مذاکرات شود که نتیجه آن الزاما دیگر توافقی مانند برجام نخواهد بود اما می‌تواند مشابه قطع‌نامه ۲۲۳۱، مبنایی برای تعلیق یا حتی لغو دوباره تحریم‌ها قرار گیرد. در عین حال با مشارکت مجدد آمریکا در مذاکرات، دامنه آن به تحریم‌های یکجانبه آمریکایی نیز گسترش یابد. در این راستا واکنش‌های هیجانی از سوی طرفین و به‌خصوص عوامل ثالث (مانند اسرائیل) بسیار تعیین‌کننده خواهد بود و می‌تواند زمینه‌ای برای ازبین‌بردن روزنه‌های محدود دیپلماسی باشد.

اقداماتی مانند خروج از پیمان NPT یا قطع همکاری با آژانس انرژی اتمی نه‌تنها فرصتی برای دیپلماسی باقی نمی‌گذارد، بلکه ممکن است ایران را به ذیل ماده ۴۲ فصل هفتم منشور ملل متحد بکشاندد. این ماده امکان اقدام نظامی علیه ایران را قانونی می‌کند؛ وضعیتی به‌مراتب سخت‌تر از تحریم‌های ذیل ماده ۴۱ که زمینه سوءاستفاده عوامل ثالث مانند اسرائیل را فراهم می‌کند.

بی‌تردید بازگشت تحریم‌ها بیش از آنکه فرصت باشد، تهدیدی جدی برای اقتصاد و سیاست خارجی ایران است. با این حال، در دل هر تهدیدی می‌تواند فرصتی نیز نهفته باشد. اگر ایران و آمریکا اراده دیپلماتیک لازم را داشته باشند، این بحران می‌تواند زمینه‌ساز توافقی تازه و جامع‌تر شود؛ توافقی که مسائل دیرینه دو کشور را حل کند و مسیر جدیدی برای روابط آینده بگشاید.

با این حال، اگر یک و مسکو ابتکارهای حقوقی تازه‌ای در شورای امنیت ارائه دهند، می‌توانند نقش مهمی در تقویت موضع ایران ایفا کنند. حمایت سیاسی آنها ارزشمند است، اما کافی نیست و باید با اقدامات عملی در عرصه دیپلماتیک همراه شود.

۲ وظیفه مهم آموزش و پرورش در سال جدید تحصیلی

فرصت‌سازی برای چنین رویکردی یکی از وظایف اصلی آموزش و پرورش در اعتلای دلبستگی ملی و مهنی نسل نو با ایران عزیز است. بنیاد ایران‌شناسی در این مسئولیت سترگ می‌تواند و باید با ایفای نقشی مؤثر، در به بار نشستن آن نقش‌آفرینی کند.

۲. دومین مأموریت مهم آموزش و پرورش، به‌ویژه معاونت تربیتی، بازگشت به وظیفه ذاتی خود برای پرداختن به شناسایی استعدادها و شکوفاسازی توانایی‌های دانش‌آموزان و آموزش مهارت‌های ضروری و روش‌های زندگی فردی و اجتماعی است؛ به‌گونه‌ای که نسل آتی بتواند آزادانه بیندیشد، خلاقانه در حل مشکلات و مسائل پیش‌روی خود بکوشد، به فضایل اخلاقی همچون راستگویی، پاکدستی، عدالت‌خواهی و احترام به حقوق جامعه و پاسداری از قانون پایبند باشد، در احقاق حقوق خود مسیر عقلانی را با شجاعت و تدبیر و راستگی اخلاقی پیگیری کند و احساس کند با برخورداری از شخصیت قابل احترام، فردی مفید برای جامعه و خانواده است. در این راستا، مدیران مدارس و مربیان پرورشی باید با پرهیز از پرداختن به برنامه‌های شکلی و تبلیغاتی، با رویکردی نو و متناسب با نیازهای امروز، زمینه رشد و بالندگی دانش‌آموزان را با تکیه بر استعدادها و توانایی‌های آنان فراهم کنند.

مسئولیت‌پذیری و ابتکار عمل؛ نیاز فوری کشور

البته وقتی این شفافیت مؤثر است که دولت دارای طرح و برنامه مدونی برای مواجهه با شرایط پیچیده پیش‌روی باشد و با ابتکار عمل اساسی و چندقهوی راهی برای خروج از وضعیت موجود طراحی کرده باشد. در صورت فقدان چنین ابتکار عملی مشخصی است هیچ اقدام دیگری ازجمله افزودن بر رقابت‌های جناحی هم به جز فرسایش اعتماد عمومی، آورده دیگری ندارد. اما اگر ایده‌ای برای خروج از بحران نداشته باشد و ابتکار عملی هم در کار نباشد، گناه مشکلات پیش‌روی را به جناح مقابل نسبت‌دادن، به جز فرار به جلو برای ظهرفرften از مسئولیت‌پذیری نیست. باید پذیرفت که کشور در شرایط بسیار حساسی است و راه برون‌رفت از این شرایط نیازمند ابتکار عملی کارشناسی‌شده است. غیبت ابتکار عمل همراه با شجاعت و پیگیری چنین ابتکار عملی همراه با مسئولیت‌پذیری، می‌تواند به خسارات ساختاری پیش‌بینی‌ناپذیری منجر شود. مسئولیت‌پذیری و ابتکار عمل نیاز فوری کشور برای گذار از چالش سهمناک پیش‌روی کشور است.

گزارش سال «بازار» ۱۴۰۳؛ تصویری از زندگی دیجیتال در اقتصاد سخت

از ۳۰ میلیون بار جست‌وجو برای فیلترشکن تا رونق اپ‌های مالی

- بله از رتبه هفتم به دهم سقوط کرده و آپ از رتبه دهم به نهم صعود کرده

باد صبا از فهرست برترین‌های نصب خارج شده و به جای آن بام به جمع برترین‌های ۱۴۰۳ پیوسته.

رشد نصب برنامه‌های مالی

گزارش سال ۱۴۰۳ بازار تحلیلی هم از برنامه‌هایی که بیشترین نصب را روی گوشی‌های اندرویدی کاربران داشته‌اند، به دست می‌دهد. ازجمله اینکه کاربران در سال ۱۴۰۳ در مقایسه با سال قبل آن در مجموع برنامه‌های کمتری را نصب کرده‌اند، با این حال دسته‌بندی مالی شاهد رشد ۱۲درصدی بوده است. امور مالی با ۱۰۸ میلیون نصب و رشد ۱۲درصدی از رتبه چهارم به رتبه سوم ارتقا یافته‌است. از سویی دیگر دو دسته‌بندی ابزارها و شبکه‌های اجتماعی به ترتیب با ۱۷۸میلیون، و ۱۲۷ میلیون بیشترین تعداد نصب را داشته‌اند. در دسته‌بندی امور مالی در سال ۱۴۰۳ کاربران حداقل ۳۴ میلیون بار به دنبال ۱۰ برنامه اول امور مالی بوده‌اند. در این سال آپ برتری خود را در تعداد جست‌وجو حفظ کرده و در تعداد نصب، بام بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. همچنین تعداد جست‌وجوی نوبانک‌ها در این سال رشد بسیار زیادی داشته است. بپیاد و بلوبانک رشد بیشتری نسبت به رقبای خود در سال گذشته داشته‌اند. از سوی دیگر نصب برنامه‌های خرید و فروش آنلاین طلا نیز در سال ۱۴۰۳ روبه رشد بوده است. طبق آمارهای این گزارش پلتفرم‌های خرید و فروش آنلاین طلا در سال ۱۴۰۳، در مجموع یک میلیون بار جست‌وجو شده و چهار میلیون نصب گرفته‌اند. میلی، طلایی، طلاین و بانکت چهار برنامه برتر در این دسته‌بندی بوده‌اند که همگی هم در سال ۱۴۰۳ متولد شدند و رد و اثری از آنها در ۱۴۰۲ نیست. همچنین برنامه‌های پرداخت وام کوتاهمدت و خرید اعتباری مانند دیجی‌پی، تارا، باجت و لندونیز در این سال رونق فراوانی داشته‌اند. در دسته‌بندی برنامه‌های مربوط به صرافی‌های دیجیتال هم نویبتکس با ۷۶ درصد رشد در سال ۱۴۰۳ به ۲.۳ میلیون نصب رسیده و بیت‌پین با ۸۰۰ هزار نصب دومین بازیگر این عرصه بوده است.

۳۰ میلیون بار جست‌وجو برای فیلترشکن

بخش دیگری از این گزارش نشان می‌دهد که فیلترتینگ و محدودیت روی اینترنت چگونه کاربران را به سمت استفاده از ابزارهای فیلترشکن سوق داده است. طبق این گزارش در سال ۱۴۰۳ کاربران حداقل ۳۰ میلیون بار به دنبال ابزارهای فیلترشکن در بازار بوده‌اند، اما به دلیل عدم امکان انتشار آنها در بازار، این جست‌وجوها نتیجه‌ای نداشته است. این عدد مجموع جست‌وجوی عبارت‌های مختلفی مانند فیلترشکن، فیلترشکن قوی، VPN و… را شامل می‌شود.

رفع فیلتر گوگل‌پلی و تأثیر آن بر بازار

در دی‌ماه ۱۴۰۳ با رفع فیلتر گوگل‌پلی پس از بیش از دو سال، یکی از پلتفرم‌های جهانی توزیع برنامه بار دیگر به‌صورت رسمی در دسترس کاربران ایرانی قرار گرفت. بازار معتقد است رفع فیلتر از گوگل‌پلی نه‌تنها به ضرر این پلتفرم ایرانی تمام نشده، که به نفعش هم بوده است. مدیران بازار معتقدند رفع محدودیت رسمی از گوگل‌پلی بار دیگر حضور رقیبی قدرتمند را برای بازار به عنوان پلتفرم بومی و پیشرو در عرضه بازی و برنامه مطرح کرد. از شهاب‌خدابخش، مدیرعامل وقت بازار هم در این گزارش نقل شده که: «رفع فیلتر، نقطه عطفی در توسعه رقابت آزاد و بهبود تجربه کاربران در اقتصاد دیجیتال ایران است». به باور خدابخش: «حضور رقبای شایسته‌ای همچون گوگل‌پلی، کسب‌وکارها را در ماراان ارائه سروس بهتر قرار می‌دهد و نتیجه‌اش بهبود تجربه کاربران است». طبق گزارش سال بازار، پس از رفع فیلتر گوگل‌پلی در دی‌ماه ۱۴۰۳ روند کلی نصب برنامه‌ها در بازار تغییر معناداری نداشته است. به باور بازار، این پایداری نشان می‌دهد که نیازهای کاربران بازار با گوگل‌پلی متفاوت است و کاربران بازار، چه به‌منظور دسترسی به برنامه‌های بومی و چه بر پایه ترجیح شخصی، همچنان بازار را به‌عنوان پلتفرم اصلی خود انتخاب می‌کنند.

رکورد جدید به‌رورزسانی

یکی از رکوردهایی که بازار توانست در سال گذشته بشکند، در زمینه به‌روزرسانی برنامه‌ها توسط کاربران بود. بر این اساس در سال ۱۴۰۳ بار رشد ۱۶ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ بیش از یک میلیارد به‌روزرسانی برنامه و بازی توسط کاربران در بازار ثبت شده است. این آمار در سال ۱۴۰۲ برای بازار حدود ۸۷۹ میلیون و در سال ۱۴۰۱ حدود ۶۶۶ میلیون به‌روزرسانی گزارش شده بود. بازار اعلام می‌کند که این رکورد جدید در شرایطی به دست آمده که به دلیل سیاست‌های محدودکننده اینترنت در سال گذشته، بازار فرصت ارائه بسیاری از پلتفرم‌های پرطرفدار همچون تلگرام و اینستاگرام را از دست داده است. همچنین روند رشد سالانه به‌روزرسانی‌ها در دسته‌بندی‌های مختلف نشان می‌دهد بیشترین رشد مربوط به برنامه‌های دسته‌بندی آموزش و پس از آن سبک زندگی، آشپزی و رستوران و امور مالی بوده است. در مقابل، دسته‌بندی‌های مثل آب و هوا و شبکه‌های اجتماعی با کاهش در نرخ به‌روزرسانی مواجه بوده‌اند. از سوی دیگر براساس داده‌های این گزارش بیشترین رشد به‌روزرسانی به بازی‌های فکری در بازار بوده است. پس از آن، دسته‌بندی‌های معمایی و شبیه‌سازی بیشترین سهم رشد را داشته‌اند. در مقابل، دسته‌بندی استراتژی کمترین نرخ به‌روزرسانی را داشته است.

تمایل به استفاده از گوشی‌های اقتصادی

گزارش بازار بخش‌های جالب دیگری هم دارد، از جمله اینکه تا پایان سال ۱۴۰۳ بیش از ۱۶۶ میلیون گوشی در این پلتفرم ثبت شده است. سامسونگ با در اختیار داشتن بیش از نیمی از این دستگاه‌ها یعنی ۵۹ درصد پیشتاز است و پس از آن شیائومی با ۲۵ درصد و هواوی با هفتم درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در این میان سهم سال ۱۴۰۳، بیش از ۲۸ میلیون گوشی است. سامسونگ همچنان در با اختیار داشتن بیش از نیمی از این دستگاه‌ها (۵۵ درصد) پیشتاز است و شیائومی در حال گرفتن سهم خود (۳۴ درصد) از تمامی برندهای مطرح بوده است. همچنین این گزارش نشان می‌دهد تمایل مصرف‌کنندگان عمدتا به سمت گوشی‌های میان‌رده و اقتصادی است. مدل‌هایی با قیمت مناسب و امکانات قابل قبول، بیشترین سهم از بازار را در خود اختصاص داده‌اند. در تحلیل ۲۰ مدل اول گوشی‌های ثبت‌شده در بازار طی سال ۱۴۰۳ بیش از نیمی از دستگاه‌ها تولید سال‌های ۲۰۲۳ بوده‌اند؛ تمامی این ۲۰ مدل در دسته‌های پایین‌رده تا میان‌رده جای می‌گیرند. سامسونگ در حال حاضر با تنوع مدل‌ها و حجم فروش بالا، جایگاه پیشتاز بازار را حفظ کرده و در مقابل، شیائومی با عرضه مدل‌های پر فروش مانند I3RedmiNote، موفق شده با حفظ رقابت، سهم قابل توجهی از بازار را به خود اختصاص دهد. از ۲۸ میلیون گوشی ثبت‌شده در بازار در سال ۱۴۰۳ حدود ۱۰ میلیون گوشی در ۲۰ مدل اول جا می‌گیرند.

سهمی برای توسعه‌دهندگان

بازار در بیش از یک دهه فعالیت خود، فرصتی هم برای توسعه‌دهندگان برنامه‌های اندرویدی ایجاد کرده است. طبق گزارش سال ۱۴۰۳ بازار، تعداد کل توسعه‌دهندگان فعال در سال ۱۴۰۳ به ۷۲.۴ هزار ناشر رسید که ۴۰۰ مورد از سال ۱۴۰۲ بیشتر بود. منظور از توسعه‌دهنده فعال، توسعه‌دهنده‌ای است که در سال حداقل یک بار برنامه، بازی یا نسخه جدید در بازار منتشر کرده باشد. در این سال بیش از ۱۷ هزار برنامه جدید و بیش از ۱۸ هزار بازی جدید منتشر شد. در سالی که گذشت توسعه‌دهندگان بیش از ۵۱.۵ میلیون نصب با استفاده از ابزارهای تبلیغات بازار گرفتند. این تعداد نصب حاصل بیش از ۷.۴ هزار بسته تبلیغاتی بوده است. طبق این گزارش در سال ۱۴۰۳ روند رو به رشد در انتشار نسخه‌های جدید از سوی توسعه‌دهندگان در بازار ادامه یافت. در این سال بیش از ۳۳ هزار نسخه جدید از برنامه‌ها و بازی‌ها در بازار منتشر شد. بازار معتقد است این عدد نه‌تنها نشان‌دهنده تداوم فعالیت توسعه‌دهندگان در به‌روزرسانی و نگهداشت محصولاتشان است، بلکه می‌توان آن را به عنوان یکی از شاخصه‌های پویایی اکوسیستم اقتصاد دیجیتال در نظر گرفت.

آمازون

چگونه شکل گرفت

اوایل دهه ۱۹۹۰ استارت‌آپ‌هایی راه‌اندازی شدند که امروزه به قطب‌های بزرگ اقتصاد دیجیتال کشورشان تبدیل شدند؛ مانند آمازون.

در دورانی که استفاده از وب بیش از دو هزار درصد در سال رشد می‌کرد، جف بی‌زوس که درمورد کارآفرینی ر‌ویاپ‌دازی می‌کرد، در سال ۱۹۹۴ از D.E شواو استعفا داد و برای افتتاح یک کتابفروشی مجازی به سیاتل نقل مکان کرد. بی‌زوس با چند کارمند در کاراز خود شروع به توسعه نرم‌افزار برای سایت کرد.

آمازون از سال ۲۰۱۰ تاکنون، بیش از ۸۸۰ میلیارد دلار به تولید ناخالص داخلی ملی (GDP) کمک کرده است. با اینکه آغاز این کسب‌وکار با فروش کتاب بود، اما در ادامه و طی ۳۰ سال به فروشگاه آنلاینی تبدیل شد که همه چیز می‌فروشد.

به همین دلیل سال ۲۰۱۳ برد استون، به سراغ جف بی‌زوس کارآفرین بااستعداد و باهوش رفت تا داستان آمازون را بنویسد. «منقلب‌کننده»؛ این واژه‌ای است که مجله Bloomberg BusinessWeek برای معرفی کتاب «فروشگاه همه چیز» اثر «برد استون» از آن استفاده کرد.

شاید این واژه کمی اغراق‌آمیز باشد اما این کتاب، به خاطر تشریح‌های دقیق و موشکافانه خود، درس‌های ارزشمند زیادی برای آن‌دسته از افرادی دارد که به شرکت «آمازون»، نیازگذار از «جف بی‌زوس»، و به طور کلی به کارآفرینی و مدیریت علاقه دارند.

برد استون برای نوشتن این کتاب به سراغ کارکنان فعلی و سابق آمازون و اعضای خانواده بی‌زوس رفته است: «این کتاب تلاشی است برای شرح اینکه تمام سازوکار چطور بنا شد. این تلاش براساس بیش از ۳۰۰ مصاحبه با مدیران اجرایی و کارکنان کنونی و پیشین آمازون است.

از جمله گفت‌وگوهای من در طول سال‌ها با خود بی‌زوس که با اینکه معتقد بود نگاهی عمیق به آمازون خیلی زود است، اما در نهایت از این پروژه حمایت کرد. با این حال اجازه بسیاری از مصاحبه‌ها را با مدیران اجرایی ارشدش، خانواده‌اش و دوستانش داد». پس در این کتاب با یک داستان جامع و کامل از درون آمازون و جف بی‌زوس مواجه هستیم.

این کتاب که «فروشگاه همه چیز» نام دارد، چگونگی تبدیل‌شدن کودکی بااستعداد به یک مدیرعامل فوق‌العاده، باپشکار و همه‌فن حریف را تعریف می‌کند و همچنین چگونگی شرط‌بندی سنگین او، خانواده و همکارانش روی شبکه‌ای انقلابی به نام اینترنت و چشم‌اندازی بلندپروازانه از فروشگاه‌ای است که همه چیز می‌فروشد.

این کتاب همچنین توضیح می‌دهد چگونه یک شرکت نوپا، که روزگاری کمتر از ۱۲ نفر را در یک محله قدیمی سیاتل به کار گرفت، به یک شرکت پر قدرت و عظیم تبدیل شد که بیش از نیم‌میلیون نفر، در ۳۰ کشور دنیا، در آن مشغول به کار هستند و فرهنگی سازمانی دارد که اغلب بی‌وقفه و سرخست توصیف می‌شود.

برد استون سردبیر ارشد اجرایی فناوری در بلومبرگ‌نیوز و نویسنده کتاب «ویر، ایربی اند بی و شرکت‌های سیلیکون‌ولی چگونه در حال تغییر جهان هستند» است. «فروشگاه همه چیز: جف بی‌زوس و عصر آمازون» هم برنده جایزه کتاب سال کسب‌وکار سال ۲۰۱۳ از سوی Financial Times Sachs و Goldman شد و به ۲۶ زبان ترجمان شده است. کتاب «فروشگاه همه چیز» را می‌توانید از طاقچه، کتابراه، نشر نوین، دیجی‌کالا و فیدیبو تهیه کنید.